

Végtelen rovat

I. Köztisztviselők képesítése.

A köztisztviselők képesítésére a közelmúltban életbe léptetett gyakorlati közigazgatási vizsga a fiatal tisztviselők tudásának fokozása tekintetében várt eredményeket bőségesen beváltotta. Igyekszünk a jövőben is, hogy a gyakorlatiasságot, a való élet követelményeit fokozatosabbanál jobban érvényesítsük.

II. Köztisztviselők továbbképzése.

Az egész magyar közzolgálat tisztviselői számára most már másodízben rendezte meg a kormány a Közigazgatási Továbbképző Tanfolyamot. A tanfolyamon a miniszterelnök uron és az iparügyi miniszter uron kívül előadást tartott nyolc államtitkár; ö miniszteri osztályfőnök; tíz miniszteri tanácsos; egy pénzügy-igazgató; öt osztálytanácsos; két miniszteri titkár; Pest-Pilis Solt-Kiskun vármegye főispánja; egy alispán; egy főszolgabíró; egy helyettes polgármester; egy kuriai tanácselnök; egy kuriai bírós; egy közigazgatási bírós; egy kir. ítélőtáblai bírós; nyolc egyetemi tanár; a katonai igazgatást három vezérkari ezredes, két vezérkari alezredes és egy vezérkari százados, míg két csendőr alezredes és egy csendőrőrnagy a csendőrséget képviselte. Az előadók között volt a Statisztikai Hivatal jelenlegi és nyug. elnöke; a postatakarékpénztár vezérigazgatója; az OTI. nyug. vezérigazgatója; egy postafőigazgató; egy helyettes MÁV. igazgató; egy tanügyi főtanácsos; egy tisztifőorvos; egy középiskolai igazgató; egy testnevelési főiskolai tanár; egy számvevőségi főtanácsos.

Az 1937. évi Közigazgatási Továbbképző Tanfolyamot szervező kormányrendelet előírta, hogy e tanfolyamon a községet kell bemutatni annak minden vonatkozásában. Így a járáshoz, a megyéhez, az államhoz való kapcsolatait, a község-szervezési problémákat; a községi adóügyet, a községi közegészségügyet, a községi iskolaügyet; a honvédelemre és a földművelésügyre vonatkozó községi problémákat; a községi költségvetést és zárószámadást; a községi ügyvitelt.

Az egyes előadások csoportosítása igazolja, hogy a tan-

folyam megfelelt a kormány által eléje tűzött célnak és valóban a mai magyar községet mutatta be és pedig a ma keresztmetszetében összes megoldandó problémáival együtt. Az előadások a következőképpen csoportosíthatók:

közigazgatási szervezés és közigazgatási politika, amely csoport felöleli a racionalizálás körébe vágó előadásokat; a község magánjogi, büntetőjogi vonatkozásai; jogszabályalkotás; eljárás; költségvetés, zárószámadás, a község bevételei és kiadásai;

a község közegészségügyi vonatkozásai;
a község kulturális és szociális ügyei;
a kisebbségi kérdés;
a község rendészete;
a község közgazdasági ügyei;
a község és a honvédelmi igazgatás.

A tanfolyamon résztvevő

minisztériumi tisztviselő	20
legfőbb állami számvevőszéki tisztviselő	1
törvényhatósági jogú városi tisztviselő	6
vármegyei tisztviselő	33
Budapest-székesfővárosi tisztviselő	13
törvényhatósági városi tisztviselő	6
megyei városi tisztviselő	22
tanügyi fogalmazási tisztviselő	10
postafogalmazó	2

Összesen 108

A már bevált módszer szerint a jövő évben ugyanígy fogjuk a város aktuális igazgatási és üzemi problémáit tárgyalni és bemutatni.

III. A jogi oktatás reformja.

A fenti két intézménynek kiegészítője és betetőzője lesz a jogi oktatás korszerű reformja, amelynek bevezetője volt a decemberben tartott nagyszabású és a felsőoktatás minden egyes kérdését letárgyaló kongresszus. Erről azonban, Hóman Ó excellenciája fog bizonyára részletesen nyilatkozni.

IV. A tanyai közigazgatás rendezése.

Hivatali elődöm multévi költségvetési beszédében említette, hogy a tanyakérdés rendezésére is megindultak az előmunkálatok. Azóta már az adatok feldolgozása is befejezést nyert s a vezetésem alatt működő Közigazgatás-racionalizálási Bizottság annak eredményét "A tanyai közigazgatás rendezése" c. kiadványban ez év elején közzé is tette. E kiadványt azoknak a képviselőtársaimnak, akiknek kerületében tanyai települések vannak, rendelkezésére bocsátottam.

A kép, mely az adatok alapján elénk tárul, nagyon elszomorító. Vannak nemcsak nagyközségek, hanem hatalmas határral bíró gazdag városok is, amelyek belterületük fejlesztésére, csinosítására az utóbbi évtizedben felvett kölcsönökből nagy összegeket fordítottak, de a jórészt államsegéllyel épített iskolákon kívül a hozzájuk tartozó tanyák szükségleteinek ellátására szinte semmit sem áldoztak. A központtól 20-30, sőt 50-60 km-re több ezer adófizető tanyai lakos számára a helyszínén semmiféle közigazgatási szerv nincs, legfeljebb egy-egy mezőőr vagy kézbesítő, nincs orvos, gyógyszerár, sőt sok helyen még baba sem s a közigazgatás szervei épügy nem tartanak soha még látogatási napot sem, mint a községi orvos vagy állatorvos.

Ugy látom, hogy már az adatgyűjtés elrendelése a helyzetnek a kimutatásokban való kényszerű feltárása megmozdította az intéző kört lelkiismeretét; kísérelései jelentéseikben maguk is elismerik, hogy nagyon sok és sürgős a tennivaló. Ezt a belátást sokra tartom s hiszem, hogy a tanyakérdést és pedig elsősorban a közigazgatást, de az egészségügy s egyéb feladatok általam tervbevett megoldásánál számíthatok az érdekelt községek fokozottab támogatására és áldozatkészségére. Ez okból rendeletet intéztem az érdekelt vármegyék alispánjaihoz és a városok polgármestereihez, amelyben felhívtam őket, hogy a kiadványban foglaltakat a maguk szempontjából gondos tanulmányozás tárgyává tegyék s annak alapján mindezt, amire anyagi lehetőségük van a hatáskörükbe tartozik, miniszteri rendelkezések bevárása nélkül megtegyék; amennyiben pedig a kiadványban foglalt megoldási tervvel szemben aggályuk vagy észrevételük van, azt mielőbb

hozzák tudomásomra.

Feltétlenül elvárom, hogy most, amikor a javuló gazdasági helyzet következtében a községek és városok háztartási helyzete is javulóban van, ezek a megnyiló anyagi forrásaikat elsősorban ne a belterületen levő intézményeik tökéletesítésére, hanem a teljesen hiányzó külterületi intézmények megteremtésére fordítsák. Jogos és méltányos, hogy a köz emelkedő bevételeit most elsősorban azok a külterületek élvezzék, amelyek évtizedeken keresztül a belterületen lakókkal egyforma arányban viselték a közterheket anélkül, hogy a közszolgáltatásban is megfelelő arányban részesültek volna.

A múlt tapasztalatai nyilvánvalóvá teszik, hogy nem támaszkodhatom egyedül a tanyás községek jóindulatára és a szükséges intézkedéseket: a tanyalakosoknak a legszükségesebb intézményekkel való ellátását keresztül kell vinnem ott is, ahol a kellő megértés esetleg hiányzik.

A ma fennálló törvények azonban nem nyújtanak módot arra, hogy a nagyhatáru községek és városok belső szervezetében a tanyai lakosság gondozása érdekében szükséges változásokat elrendelhessem, vagy pedig egyes népesebb tanyacsoportokat önálló községekké szervezhessem. Épen ezért tanyai törvényjavaslatot fogok készíteni, amely a tanyai körzetek megalakítására, központjai kijelölésére, a központoknak megfelelő intézményekkel való ellátására, a központok kialakítása céljából kisajátítási jog engedélyezésére ad felhatalmazást. Remélem, hogy e törvényjavaslatot mielőbb a t. Ház elé terjeszthetem. Már most hangsúlyozni kívánom, hogy a tanyakérdés megoldásánál nem helyezkedem egyoldalul a tanyavilágot az egész vonalon önálló községekké alakítani kívánók álláspontjára, hanem általában megalásgszem a belső szervezeti változásokkal, a körzetek megalakításával s megfelelő ellátásával. A kialakítandó körzetek nem lesznek sablonosak, hanem nagyságuk, lakosságuk számához s a belterülethez való távolságukhoz képest lesznek központjaik több vagy kevesebb intézményről ellátva, a kisebb körzetekben pedig, ahol kirendeltségek, intézmények nem szervezhetők, kiszállásokat, hivatalos látogatási napokat kell rendszeresíteni olyanformán, mint a kisközségekben.

Sok helyen kézenfekvő az a könnyű és gazdaságos megoldás, hogy az anyaközségtől távoleső tanyákat valamely közeli szomszédos községhez csatoljuk, ami az illető tanyacsoportról

való különös gondoskodást feleslegessé teszi, mert az új község jegyzői irodája s egyéb szervei könnyen elérhetők. Ilyen intézkedés volt a múlt évben a Kunszentmiklósához tartozó, de az anyaközségtől 30 km távolságban levő, vele területileg össze sem függő Kunkerekegyháza pusztának átcsatolása a 3 km- re levő Kerek egyháza községhez, ahol jegyző, orvos, állatorvos, gyógyszertár, posta, vasút van. A tanyai lakosság s a racionális közigazgatás érdeke egyaránt megkövetelik, hogy hasonló esetekben az átcsatolásokat az anyaközségek esetleges ellenkezése ellenére is mindenütt végrehajtsuk.

V. A közigazgatási beosztás racionalizálása.

Ha közigazgatásunk területi beosztását racionálisan rendezni kívánjuk, a rendezést az alapoknál, a községeknél kell kezdeni. Az u.n. szanálási törvény alapján már 1924-ben kiadatott egy rendelet, amely az összeépült vagy egymáshoz egészen közelfekvő és a törpe községek egyesítését, a községi határok és a jegyzőségi beosztás racionális újjárendezését szorgalmazza.

E rendelet alapján a mai napig 255 község egyesült s a teljesen összeépült községeknek több mint felét, a majdnem összeépült és a törpe községeknek negyedrészt sikerült egyesíteni.

Mivel a törvényhatóságok nem egyforma buzgósággal fogtak hozzá az e téren fennálló viasz állapotok megszüntetéséhez, a Közigazgatás-racionalizálási Bizottság összeállította a szóbjöhethő községek jegyzékét s egy év óta e teljesen kidolgozott program alapján most már központilag, egységes elvek szerint indult meg a további munka, úgyhogy ezidőszerint már majdnem valamennyi összeépült község egyesítése tárgyalás alatt áll s részben a többi programba vett községegyesítés ügyének tárgyalása is megindult.

A községek egyesítése nemcsak pénz- hanem jelentékeny munkamegtakarítással is jár, ami a jegyzői irodákban jelenleg fennálló munkatorlódásokat enyhíti s lehetővé teszi a községi alkalmazottaknak a község szociális és gazdasági ügyeivel való behatóbb foglalkozást. Ha három összeépült község egyesül, a körjegyző a nyilvántartások és a statisztikai jelentések légióját harmadrészt csökkenti s a tapasztalatok szerint a jegyzői iroda munkája 20-30 %-kal csökken. Számos községünk van, amely az önállósággal járó terheket viselni nem tudja s annak költségeit az állammal fizetteti meg; elsősorban az ilyen életképtelen, 20-30 családból álló törpe s az összeépült községek egyesítését kívánom keresztülvinni.

Ugyancsak elkészült már a jegyzőségi beosztás módosítására vonatkozó munkálat is. Nagy számmal van olyan nagyközség-

günk, amely az önálló jegyzői irodával járó terheket egyáltalában nem tudja viselni, dekülön jegyzőjéhez ragaszkodik, holott az ország más vidékein 3-4 hasonló nagyságu és teherviselő képeségű község megelégszik egy körjegyzőséggel. Vannak 5-6000 lakosu körjegyzőségeink, viszont 4-5-600 lakosu nagyközségeink, amelyeknek kisközségekké való visszafejlesztését nemcsak drága voltuk, hanem még az is feltétlenül szükségessé teszi, hogy az ily kislakosságu és területű község adminisztrációja egyáltalában nem tudja kellőkép foglalkoztatni a jegyző munkaerejét. Van olyan nagy községünk, amelynek mindössze 534 lakosa van, de két hivatalnok adminisztrálja. Az ilyen kispességű nagyközségeket, amelyek a területükről befolyó közjövödelmeket önadminisztrációra fordítják, semmi esetre sem fogom továbbra is meghagyni s a részemre biztosított felhatalmazás alapján kisközségekké fogom visszafejlesztetni. Az így megtakarított államsegély és munkaerő sokkal gyümölcsözőbben lesz a jelenleg minden közigazgatási gondozást nélkülöző tanyavilágban felhasználható.

De nemcsak a községek, hanem a községhatárok racionális rendezésére is nagy szükség van. Ez a munkálat is központilag a Közigazgatás-racionalizálási Bizottság útján indult meg, a már teljesen elkészült program alapján. Fokozatosan meg kell szüntetni a község határától más községek által teljesen elválasztott külön tagokat, exklávékat, a népesebbeknek önálló községekké való alakítása, a többieknek a szomszédos községekhez való átcsatolása útján. Több mint száz ilyen exkláve van. A tárgyalás ezeknek megszüntetésére már megindult. A közigazgatásnak és a közönségnek egyaránt érdeke, hogy a hatóság és az érdekeltek érintkezését a szerfölött nagy távolság vagy természeti akadályok meg ne nehezítsék.

Legégetőbb a határrendezés ott, ahol az, anyaközségek egyes telepei más, távoleső község belterületével vannak összeépítve. Semmiféle tradíció vagy bármely más szempont nem lesz ok arra, hogy ily helyeken a jelenlegi állapothoz ragaszkodjunk s az illető telep lakosságát sok időbe és költségbe kerülő utak megtételére kényszerítsük, mikor egy egyszerű hatósági intézkedés, átcsatolás folytán illetékes helyhatóságukat néhány perc alatt elérhetik, míg jelenleg az odajutás esetleg ugyanannyi órát vesz igénybe. Ma előfordul még az is, hogy a községi sőt megyehatár, gyártelep vagy nagyforgalmu vasuti állomások közepén fut át, ami pl. valami szerencsétlenség esetén a legnagyobb kompli-

kációkat okozhatja, mert nem tudhatni hirtelen, melyik hatóság területi kompetenciájába tartozik az ügy. Az ilyen esetek nagyobb része már megoldást nyert, meg kell és meg fogjuk rövidesen oldani a még fennálló eseteket is az átcsatolás s ahol kell, más meggyébe való átkebelezés által.

Ha a kormány nem is foglalkozik a történelem folyamán kialakult vármegyei beosztás reformjával, mégis elkerülhetetlen, hogy a községek területi viszonyainak rendezése során a kivívó eseteket - amikor egyes községek vagy községrészek más vármegyéhez való átkebelezését az illető lakosság és a racionális közigazgatás érdekei elkerülhetetlenül szükségessé teszik - ne orvosoljuk. Ilyen kisebb határkiigazítások a megyék között törvénytárunk tanúsága szerint állandóan folytak az 1876. évi általános megyerendezés után is, így 1881-ben és 1884-ben számos községet kebeleztek át más megyékhez Abauj-Torna és Pozsony megyékből; Győrsziget és Révfalu Győrvároshoz, Ujszeged Szeged városához, a háboru után az utóbbi években Pest megyéből Bogyiszló Tolna, Szeremle Bács-Bodrog megyéhez és Bajaszentistván Baja th. városához csatoltatott. Jelenleg folyamatban van több község kölcsönös kicserélése. Szabolcs-Ung és Szatmár-Ugocsa-Bereg megye között s a kormány még több helyen szándékozik - lehetőleg kölcsönös megegyezés útján - a megyebeosztást célszerűen módosítani. Hogy csak egynéhány kivívó példát említsek, Tószeg pestmegyei község különböző hatóságai négy községben székelnek 25-114 km távolságra, holott mindezeket Szolnokon /12 km/ együtt megtalálhatnák; Kistálya borsodmegyei község járási székhelyétől 26, megyeszékhelyétől 71 km távolságra van, míg átkebelezés esetén a megyeszékhely Eger 3 km-nyire. Az abauj-tornamegyei, a megye többi részétől magas hegyek által elválasztott, u.n. Hegyköz községeiből csak Sátoraljaujhelyen, Zemplén megye székhelyén át, további 94 km utnak vasuton való megtétele után lehet Szikszóra, a megye székhelyre eljutni.

VII. A közigazgatási eljárás kodifikálása.

Több évtizedes törekvés és számos külföldi példa ellenére a magyar közigazgatási eljárás nincs kodifikálva. Hogy ez a hiány a gyakorlatban milyen nehézségeket okoz, azt nemcsak a jogot alkalmazó hatóságok, de a jogkereső közönség is naponként tapasztalhatja. A több évtizedes törekvést azért kell nyomatékosan hangsúlyoznom, mert már a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló 1901:XX. tc. megalkotásakor felmerült az a kívánság, hogy a jogorvoslatok rendezése után az általános eljárási szabályok, a hatáskör és az illetékesség, az eljáró hatóság érdekelttsége, a jogsegély, az idézés, kézbesítés és tárgyalás, a bizonyítás, a határozathozatal s főleg a végrehajtási eljárás szabályainak rendezése mielőbb megtörténjék. Gondoskodni fogok arról, hogy a racionalizálásnak ez a munkája mielőbb elkészüljön.

VI. A községi közigazgatás egyszerűsítése.

Ugyancsak bejelentette volt hivatali elődöm a múlt évi költségvetési beszédében, -de más alkalmakkor is, -hogy a községek adminisztrációjának nehézségein racionalizálás útján segíteni kíván. Az elmúlt költségvetési évben indult meg és befejezést is nyert a községi adminisztrációra vonatkozó adatgyűjtés. A részben a helyszinén történt anyaggyűjtés nagy munkájának eredményeivel minisztertanácsi határozat is foglalkozott, megállapította a községi jegyzői iroda túlterheltségét és elhatározta az elburokratizálódott községi közigazgatás egyszerűsítését, kimondván egyben, hogy ez nemcsak a belügyminiszternek, de az összefonódó igazgatási érdekek folytán a maga resszortjában minden egyes miniszternek is feladata.

Az adatfelvétel három irányban folyt: 1. a községi jegyző munkaterhének megállapítására és ezen belül annak kivizsgálására, hogy mely hatóságok és hivatalok, mily mértékben és milyen időközökben veszik igénybe a jegyző munkáját, - 2. a községi ügyvitel egyszerűsítési lehetőségeire és 3. a községi közigazgatásra vonatkozó jogszabályok összegyűjtésére. A minisztertanácsi határozat indokolása e ténymegállapító munkálatok eredményei alapján szögezte le, hogy már-már csaknem a községi közigazgatás csúdjével kell számolnunk annak következtében, hogy a hatóságok és hivatalok egymás munkáját figyelmen kívül hagyva, rendszertelenül, a már meglévő munkateher mérlegelése nélkül, a községi közigazgatás céljainak egyetemes szempontjait mellőzve, az irásbeliség túlzott megkövetelésével, a közérdeket alig szolgáló egyéni elgondoláson alapuló munkálatok elrendelésével a jegyzői iroda személyzetének munkabírását csaknem teljes mértékben ki-merítették. Ennek következtében a helyes elgondoláson alapuló intézkedések, törvények vagy rendeletek a legalsóbb fokon torzítottan jelentkeztek és hatottak csupán azért, mert azok szabályszerű keresztülvitele fizikailag nem volt lehetséges.

E tény ismerete indította a volt belügyminisztert arra, hogy a minisztertanácsi határozat végrehajtása tárgyában átirattal forduljon minisztertársaihoz azzal a felkéréssel, hogy egy

megküldött részletes összeállítás alapján állapíttassák meg, hogy a gondjukra bízott tárca keretében melyek azok a nagyobb munkaterhet okozó kimutatások, jelentések, statisztikák és nyilvántartások, amelyeknek egyszerűsítése, összevonása, esetleg megszüntetése az írásbeli munkákkal túlterhelt jegyzői iroda tehermentesítését eredményezheti. Ez lett volna a legkézenfekvőbb módja annak, hogy a községi közigazgatás felülvizsgálata minden érdekelt igazgatási ágban gyorsan és eredményesen történjék meg.

Annak ellenére azonban, hogy az említett összeállítás kétséget kizáróan igazolta, hogy a községi adminisztráció túldimenzionáltságát, a jegyzői iroda nem mindig indokolt és rendszertelen megterhelését a jegyzővel rendelkező felettes hatóságok, illetve a közönség és a tisztviselők teherbirásának nem kellő ismerete okozzák, mégis az átiratra vett válaszok - igen elenyésző kivételtől eltekintve - annak megállapítását közölték, hogy a szakigazgatások részéről elrendelt munkálatokat illetően lényeges egyszerűsítésre nincsen szükség, illetve nincs reállehetőség. Ebből arra kell következtetnem, - ami egyébként köztudomású, - hogy nem lehet irányadóul elfogadnunk annak a tisztviselőnek megállapítását, aki a konkrét esetben a feladatkör intézője, mert kivételes az olyan előadó, aki a maga reszortjára kijelenteni hajlandó, hogy annak akárcsak egy kis része is felesleges.

Ezzel szemben - hogy csak néhány kirívó példát említsek - a vizsgálatok során kiderült, hogy a községi jegyzői iroda közel 20 különféle iktatókönyvet használ, több mint százféle nyilvántartást vezet évente, hatféle állatösszeírást, szinte át sem tekinthető mennyiségű statisztikai adatgyűjtést és adatszolgáltatást végez, az adóügyekből kifolyólag pedig olyan munkamennyiséget köteles teljesíteni, amely az egész évi munkájának csaknem 50 %-át teszi ki. A községi iroda személyzetének létszámára megállapított normálstátust alapulvéve, az adatgyűjtés során kitűnt, hogy az iroda munkaterhe akkora, hogy azt az engedélyezett személyzet elvégezni nem tudná. Következésképp: ha a jegyző, a birságolást elkerülendő, mégis időre elvégzi munkáját, az csak az előírások megkerülése mellett és a minőség rovására történhetik.

A jegyzői iroda munkamennyiségének vizsgálata során megállapítást nyert az is, hogy az átlagos /2.400 lélekszámú/ község jegyzői irodájának a mindennapi folyómunkán felüli összeírászerű, kimutatászerű munkálatai és a statisztikai munkái január hónapban összesen 100 munkanapot igényelnek, holott januárban csak 24 munkanap van és az iroda engedélyezett két főből álló személyzetének így mindössze 48 munkanapja van. Ezt a tarthatatlan helyzetet az eredményezte, hogy a jegyzővel rendelkező hivatalok és hatóságok a munka kirovásakor a többi igazgatási ág érdekeit teljesen figyelmen kívül hagyva arra sincsenek tekintettel, hogy a teljesítésre előírt határidőben már milyen más munkamennyiséget kell elvégeznie a jegyzőnek. Ezt a rendszertelenséget jellemzi, hogy az említett január havi száz munkanapot igénylő összeírási és statisztikai munkálatok június hónapban 24, decemberben pedig csak 20, de novemberben már ismét 52 munkanapot igényelnek. Mert a közigazgatás január vagy november hónapban sem szünetelhet, az ismertetett adatokból arra kell következtetnünk, hogy ezen időkben vagy a statisztikák lesznek megbizhatatlanok, vagy a közigazgatás rossz.

Ennek a közigazgatás érdekében tarthatatlan állapotnak bekövetkeztét már a század elején átlátták, ezért már az 1901: XX.t.c. 31.§-a kimondotta, hogy "Utasittatik a minisztérium, hogy mindazokat az általános és állandó jellegű rendeleteket /szabályzatokat/, melyek az általános közigazgatási hatóságok /vármegyei, városi és községi közegek/ közreműködését teszik szükségessé, a közigazgatási eljárás egyszerűsítése szempontjából átvizsgálja, megfelelően módosítsa és a fennmaradó, valamint a módosított rendeleteket szakonként gyűjteménybe foglalva kiadja. Hasonló rendeletek jövőre a belügyminisztérium hozzájárulásával bocsáthatók ki."

Meg kell állapítanom, hogy a törvény ezen intézkedései közül egy sincsen végrehajtva, ezért a jövőben fokozott figyelemmel kívánom kísélni, hogy a jogszabályok és rendelkezések a végrehajtással megbízott szervek közigazgatási munkájának folytonosságára, zavartalanságára milyen mértékben hatnak, nehogy az orvoslás évtizedes késedelméből helyrehozhatatlan károk származzanak.

Ezek a tények elsőrendű kötelelességemmé teszik, hogy a megállapított és ismertetett okok megszüntetésével a jövő költségvetési évben a közigazgatás legalsóbb tagozatának munkaterhe in oly méretű változtatásokat igyekezem keresztülvinni, amelyeknek eredménye lesz, hogy a község jegyzőjét vissza tudjuk adni hivatásának: a falu népe szolgálatának. A községi közigazgatás szerveinek a jelenlegi helyzet szerint még a közigazgatás ellátására sem jut elég idejük, holott legalább ugyanilyen jelentőségű a falu vezetése, a nép ügyesbajos dolgainak, szociális és kulturális viszonyainak gondozása, gondolkodásának iránymeghatározása, amely érdekek ma, amikor arra mindinkább szükség volna, szinte teljesen gondozatlanul állana.

A község házáat úgy kell kiépítenünk, hogy az ne csak a helyi közigazgatásnak, de a falu lelki életének is valóságos központja legyen. Ha eredményes, olcsó és gyors közigazgatást akarunk elérni, úgy nem elég a jegyzői iroda munkájának csupán technikai egyszerűsítése, hanem meg kell adnunk a lehetőséget arra is, hogy a jegyző tevékenységének irányító és nevelő hatása is érvényesüljön. Tudjuk, hogy a legideálisabb adórendszer is csődöt mond, ha rossz az adóalapot, és hogy panaszjegyzőkönyvvel sok munka árán, de kevesebb ügyet intéznek el, mint a belátásra bíró jó szóval. A jegyző tehát ne csak közigazgasson, a néppel ne csak mint a köztartozások könyörtelen végrehajtója érintkezzen, hanem a mindennapi hivatali tevékenységében, de ezen kívül is vezessen, irányítson, gondozzon és neveljen.

Arra, hogy a jegyzőt a túlterheléstől mentesítsem, csak kétféle mód van: vagy a hivatali személyzet létszámát kell felemelni, vagy a munkamennyiséget kell csökkenteni. A mai viszonyok között természetesen csak az utóbbiról lehet szó. Hogy ezt elérjem, - mert hiába várjuk az illetékes tényezőktől a saját munkakör önkritikát igénylő ezirányú tárgyilagos felülvizsgálatát, - a befejezett adatgyűjtési munkálatok eredményeire támaszkodva a Közigazgatás-racionalizálási Bizottság utasításomra máris a legszélesebb mederben indította meg a jegyző minden egyes munkafeladatának a jogszabályokra, a munka mennyiségére, szükségességére és menetére, a használt nyomtatványok célszerűségére is kiterjedő legrészletesebb felülbírálatát. A konkrét vizsgálá-

tok előmunkálatainak elvégzésére az ország különböző vidékeiről ezideig tíz községi jegyzőt vontam be mint szakmunkaerőt, hogy végül ne csak a városi íróasztal mellől nézzük a községi jegyzői iroda munka- és feladatkörét, hanem azok véleményét és meglátását is felhasználjuk, akikről végeredményében szó van.

A felülbírálatok során a Közigazgatás-racionalizálási Bizottság érintkezésbe fog lépni mindazokkal a hatóságokkal és hivatalokkal, amelyek a jegyzői irodának rendelkezéseket, illetve munkát adnak, és egyenként és feladatkörönként a tények legtárgyilagosabb megállapítása útján fogja meggyőzni az illetékeseket, hogy a racionalizálásnak, a községi közigazgatás észszerűbbé tételének igenis helye van.

Már most, ez alkalommal is kérem minisztertársaim segítségét, hogy ebben az igen nagyjelentőségű és nehéz munkában minden esetleges bürokratikus ellenállással vagy szabotálással szemben engem és munkatársaimat a legerőteljesebben támogatni méltóztassanak, mert köztudomású, hogy a közigazgatás egyszerűsítésének legnagyobb akadálya a megszokott megváltoztatása elleni ellenszenv, a munka- és hatáskörüket a közérdekkel szemben is védők ellenállása. A magasabb érdekek szolgálatában azonban munkánk teljességének a rövidlátás és a szűkkörű gondolkodás nem lehet és nem is lesz akadálya.